

Sağlık Politikalarının Tütün Endüstrisi Etkisinden Korunması

R. Erol Sezer

Cumhuriyet Üniversitesi

10 Haziran 2010

Elazıđ

Tütün kontrol Stratejileri

M - İzleme

**P - Pasif içiciliği
önleme**

O - Bırakma hizmeti

**W - Uyarı yazıları,
resimleri ve
eğitim**

E - Reklam yasağı

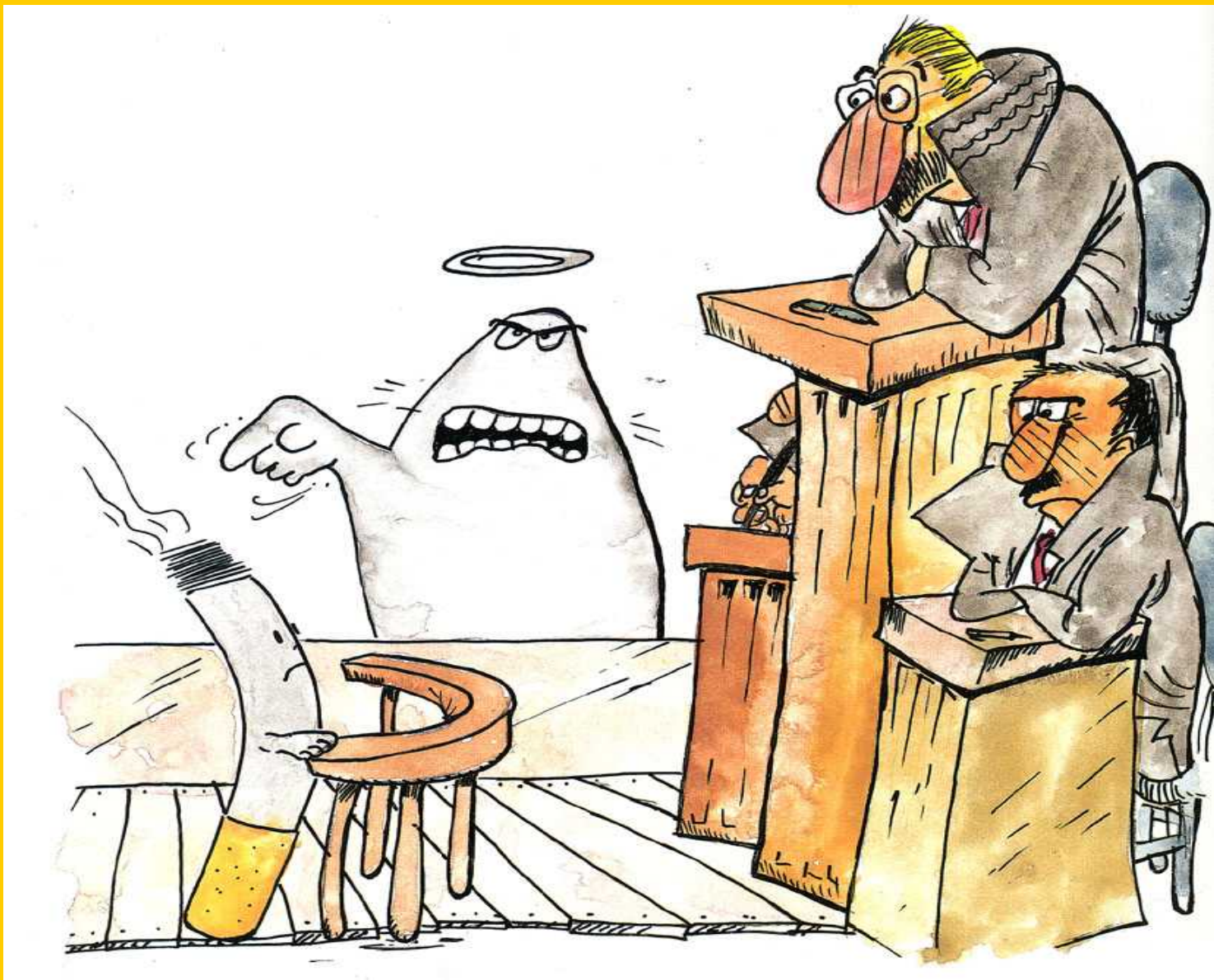
R - Fiyat artışı

Ürün düzenleme

Yargı

Endüstriye yönelik belgelere dayalı suçlamalar:

- **Sigara kullanımı ve sigara dumanı ile sağlık arasındaki ilişkiyi örtmeye çalışmak,**
- **Sigaranın bağımlılık yapıcı etkisini bildikleri halde inkar etmek, hatta bağımlılık yapıcı özelliği kuvvetlendirmek,**
- **Yukarıdaki amaçlarla şirketler arasında kurumsallaştırılmış düzeyde işbirliği yapmak,**
- **Yukarıdakileri bile bile çocukları hedef alan kampanyalar düzenlemek**

ABD'de Eyalet Davaları, 1998'de sonlandı:

-Endüstrinin (7 şirketin), eyaletlere yaklaşık 250 milyar dolar (10 milyar dolar/yıl * 25),ödemeyi kabul etmesi,

-Endüstrinin ortak kuruluşları olan Tütün Enstitüsü, ve Tütün Araştırma Kurumunun lağvedilmesi,

-Endüstrinin her türlü eski ve yeni yazışmasının 2010 yılına kadar alenileştirilmesi, internet siteleri ve tanımlanmış iki depo aracılığıyla ulaşılabilir kılınması,

**-Endüstri stratejilerinin anlaşılmasını sağlaması
(Endüstriye açılan pencere)**

“... Philip Morris amonyak katkılı sigara yapımına 1965’de başladı. 1965-1974 döneminde amonyak kullanımını giderek arttırdı. Bu dönemde Philip Morris satışlarında dramatik artışlar ortaya çıktı....

.....Amonyak katkılı Amerikan Tütünü... Ürün özellikleri: Daha yumuşak, daha yüksek duman pH’lı, daha yüksek miktarda serbest nikotin sağlıyor. Nikotin etkisi daha net. Özetle sertliği azaltılmış güçlü nikotin etkisi...”

Kaynak: Bir R.J. Reynolds dokümanı, 1980.

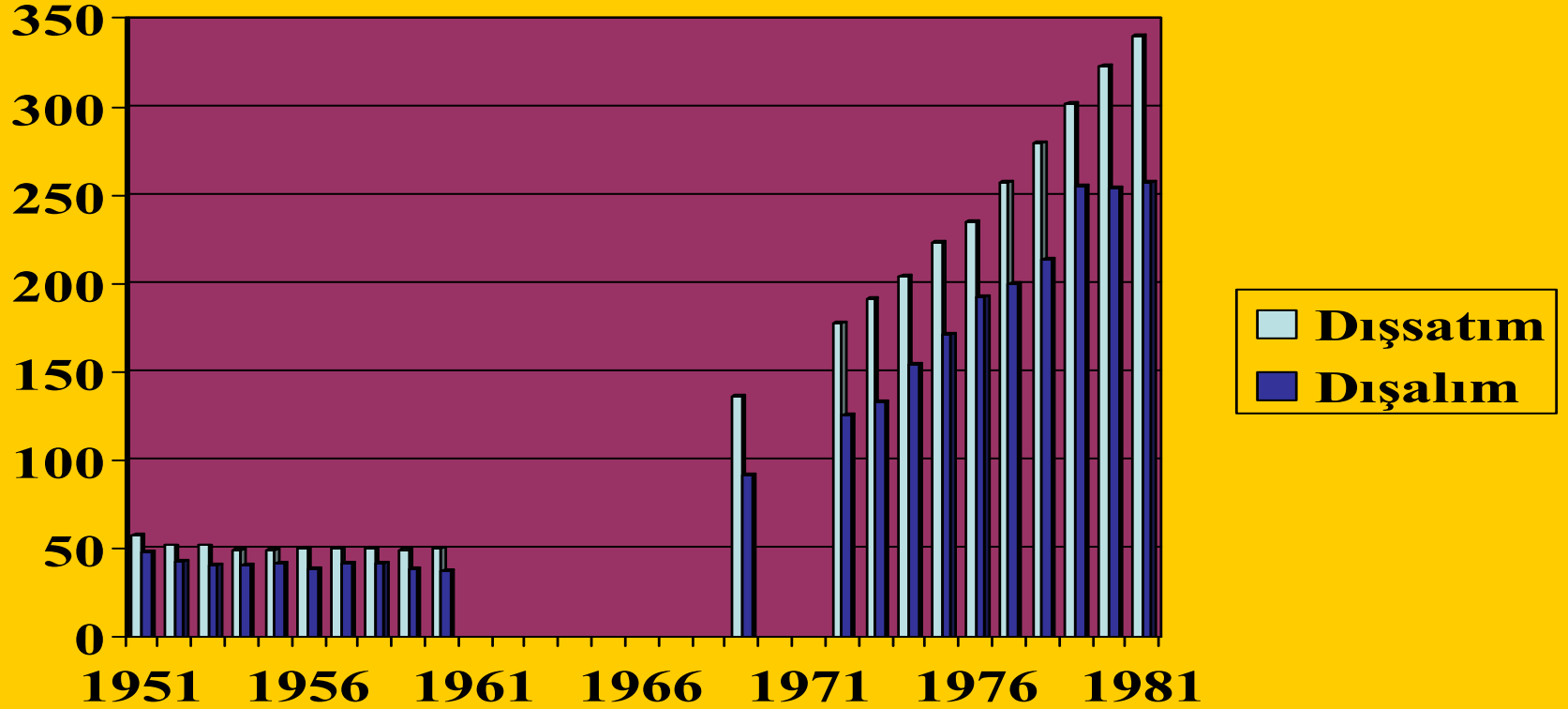
Technology: Ammoniation. Undated, est 1980.

R.J.Reynolds Bates range: 509018864-509018865A

“..Amonyak, tütündeki nikotin tuzlarıyla reaksiyona girer ve nikotini serbestleştirir. Bunun sonucu dumanda serbest nikotinin bağlı nikotine oranı yükselir. Böylece dumanın sağladığı nikotin etkisi artar.”

1991 tarihli ve bir sigara şirketine ait bir el kitabından yapılan bu alıntı, ABD’de FDA Başkanı D. Kessler’in Temsilciler Meclisi sağlık ve Çevre Alt Komitesinde yaptığı sunuşta yer almıştır.

Dünya'da Sigara Dış Ticareti (1950-1981)

**1965 sonrası dönemde
Amerikan harmanı sigaraların
(Kaçak yollarla veya ulusal tekellerin
Özelleşmesiyle) girdikleri her pazarda,**

- Kadınların içme oranları artıyor,**
- Başlama yaşı düşüyor,**
- Tüketim eğilimleri artış doğrultusunda
değişiyor.**

Ulusal tekellerin yıkılması ve yeni pazarların ele geçirilmesi için şirketlerin kullandığı stratejiler:

1-Ürün manipülasyonu

2-Ülke yöneticilerinin ticaret özgürlüğünün önemi ve gerekliliği konusunda ikna edilerek ulusal sigara pazarlarının uluslar arası şirketlere açılması.

3- Kaçakçılığın teşviki ile kapalı pazarların açılmaya zorlanması

4- Vergi artırarak sigaradan caydırma politikasını boşa çıkarmak üzere kaçakçılığın teşviki ve kaçakçılarla işbirliği

5-ABD ulus devlet gücünün ticari misilleme yapma baskısıyla devreye girmesi (Thailand ve Japonya örnekleri)

6- Dünya Bankası ve IMF gibi uluslar arası kurumların ulusal tütün tekellerinin özelleştirilmelerini ulus devletlere dayatmaları

7-Uluslar arası şirketlerin uluslar arası ve ulusal düzeylerde endüstri çıkarlarını geliştirici ve savunucu birlikler ve kurumlar oluşturması ve birlikte hareket etmesi.

8-Sigara salgınına önleyici ulusal ve uluslararası hareketleri önlemek ve bastırmak

9-Saldırganca reklam ve tanıtım çalışması yapma.

10- Reklam, medya ve halkla ilişkiler sektörlerini kullanarak kamuoyunu yanıltmak, kültürel yapıyı ve yöneticileri sigara ve serbest sigara ticareti konusunda etkilemek

**Sigara Salgınının Kontrolu İçin Dünya Sağlık
Örgütü Tarafından Yapılan Çalışmaların
Etkisizleştirilmesine Yönelik Sigara Endüstrisi
Stratejileri**

**Sigara Endüstrisi Belgeleri Konusunda
Uzmanlar Kurulu Raporu
Temmuz 2000**

**Thomas Zeltner, Davit A. Kessler, Anke Martiny,
Fazel Rander**

Bir PM belgesi çevirisi:

....Üçüncü Dünya Ülkeleri, Dünya Sağlık Örgütünün tavsiyelerini kabul etmeye özellikle yatkındır. bu konuda halen Venezüella, Körfez ülkeleri, Singapur, Malezya örneklerine sahibiz. Bu ülkelerde Dünya Sağlık Örgütü bizim pazarlama yeteneğimizi azaltabildi.

Bu yıl DSÖ'ye yönelik yeni bir hareket planlıyoruz. Yeni adı "Jones ve Day" olan "Surrey ve Morse" firması Cenevre'de bir hukuk bürosu açıyor. Bu büroyu, halen DSÖ Başkan yardımcısı olan Warren Furth yönetecek. David Morse, Geoff Bible ve ben, Warren'i çok iyi tanıyoruz. Warren, 60'lı yıllarda, Birleşmiş Milletler'de, biz hepimiz orada çalışırken, bizimle birlikte ve bize yakın olarak çalıştı. O, DSÖ çalışanlarının saydığı bir kişidir, DSÖ'nün nasıl çalıştığını, DSÖ'de kimin önemli olduğunu bilir. O, DSÖ ile nasıl baş edebileceğimiz tavsiyeleri yönünden paha biçilemez değerdedir. (Andrew Whist)

Endüstrinin DSÖ'yu etkisizleştirme planından hedef alıntıları:

“DSÖ'ye hücum et”,

“DSÖ'nün..sigara karşıtı saldırgan kampanyasını
boşa çıkarmak üzere uzun vadeli bir hareket
başlat”,

“DSÖ'nün yetkilerinin yeniden tartışılmasına
yönelik açık bir tartışma başlat”,

“Tütün karşıtı bir üçüncü dünya yönündeki
gelişmeyi durdurmaya çalış”,

- “DSÖ’nü etki sağlayamadan durdurmak üzere kaynak ayır”,
- “Anahtar kişilerin itibarını kır”,
- “DSÖ’nün özel kaynaklardan parasal olarak desteklenmesini kontrol altına al”,
- “DSÖ’nün önceliklerini, bütçesini, ve sosyal yaşamı etkilemedeki rolünü....sorgulamak üzere gazetecilerle çalış”,

“Uluslar arası Kanser Araştırma Kurumunun bütçe tahsislerini ve önceliklerini yeniden şekillendir”,
“DSÖ tarafından desteklenen Dünya Sigara ve Sağlık Kongresinin tabiatını ve tonunu değiştirmeye çalış”,
“...Tütün yetiřtiricileri birlięini tesis et”,

“Bu yılki önceliklerinden sigarayı çıkarması için Tüm Amerika İçin Sağlık Örgütü’nü (Pan American Health Organization-PAHO) ikna et.”

“Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (International Labor Organization-ILO), DSÖ’nün sigara karşıtı programıyla bütünleşmesini baskıla. ”

DSÖ’ye karşı Birleşmiş Milletler Dünya Gıda ve Tarım Örgütü’nü (Food and Agriculture Organization- FAO) kullan.

Kullanılan iki arguman:

1- Sigara bir gelişmiş ülke sorunudur. DSÖ sigarayla değil geliştirmekte olan ülke sağlık sorunlarıyla (bebek ölümleri, ishal gibi) ilgilenmelidir.

2-Tütünün ekonomik değeri önceliklidir, tütün üreten geliştirmekte olan ülkeler zarar görür. Tütün yetiştiren ülkeler DSÖ'yü durdurmak için ittifaka davet edilir.

Kazanıldığı ifade edilen ülkelere biri de Türkiye olur.

Hedeflere ulaştıracak alt yapının oluşturulması:

-INFOTAB ve CORRESTA gibi mevcut endüstri örgütlerinin bu hedeflere yönelmesi

Yeni kurumlar oluřturulması:

-American-European Community Assosiation

-New York Society for International Affairs

-Libertad

**-Institute for International Health &
Development**

**-Yayın organı: International Health and
Development**

Philip Morris, Aralık 1989, 2501479900/0052

“.....Sigara karşıtı insiyatifler bilinen sağlık gerekçelerini kullanarak Türkiye’de de ortaya çıkmaya başladı..... sigara reklamlarını yasaklama bu insiyatiflerin hedefleri arasındadır.

**Bu insiyatifleri boşa
ıkarmak ve yenmek üzere
Eylölde İthalatçılar Türkiye
Çalışma Grubu, Ekimde ise
Uluslararası Reklamcılar
Birliđinin Türkiye Őubesi
kuruldu.....**

**İlk amacımız TBMM'de
görüşülmeyi bekleyen
Reklam Yasağı Teklifinin
boşa çıkmasını sağlamak,
onu yenmektir.....**

Philip Morris, Aralık 1989, 2501479900/0052

**Sağlık Bakanı dahil Hükümet'in
ve Meclis'in önemli üyelerini,
Sigara Reklam Yasağı Teklifi'ne
karşı çıkmalarını sağlamak üzere
danışmanımızın doğrudan
müdahalesiyle, önemli medya
kuruluşları sahiplerinin
desteęiyle, eğitim materyeli
kullanarak ikna edeceęiz.”**

Philip Morris, Aralık 1989, 2501479900/0052

Vivid reaction in the Parliament
on the draft-law prepared jointly
by ANAP's ex Minister of Health
Akarcalı and Cüneyt Canver (SHP)

Health Minister and MPs against the law prohibiting cigarette consumption

Health Minister Halil Şıvgın in his
remarks related to Gölge Adam and
MPs from ANAP, DYP, SHP pointed out
that the prohibition is in contradiction
with support funds to tobacco growers.

**3694 NO'LU TÜTÜN VE TÜTÜN
MAMÜLLERİNİN
ZARARLARININ ÖNLENMESİNE
DAİR KANUN**

**9 OCAK 1991'de TBMM'DE
KABUL EDİLİR.**

**Cumhurbaşkanı Özal 3694 no'lu
Kanunu yeniden görüşülmek
üzere TBMM'e iade eder.**

**Gerekçeli tezkere 24 Ocak
1991'de TBMM'de okunur.**

**...“Reklam yasağı hiçbir
Ülkede tek bařına etkili
olmamıştır.”**

**... “Reklam yasağı olan
lkelerde sigara tüketimi,
reklam yasağı bulunmayan
lkelere göre, özellikle
gençlerde beř misli bir artış
göstermektedir”**

**.....“Kanun bütünüyle
kişilerin özgürce seçme
hakkını ellerinden
almaktadır.” ...**

...“Bu yılın Ocak ayında TBMM tütün reklamlarını tümüyle yasaklayan bir yasayı kabul etti. Philip Morris’in ve tütün endüstrisinin yoğun lobicilik eylemini takiben Cumhurbaşkanı Özal bu yasayı yeniden görüşülmek üzere Meclise geri gönderdi..

Philip Morris, 2500120503/0537, 1991

“Tütün Endüstrinin gücü ile ilgili algılamalarım, bana, sigara sorununun çözümü için bu endüstrinin sigara satışlarından para kazanmasına izin verilmemesi gerektiğini gösterdi.... amacımız insan eliyle yaratılmış sigara salgınını önlemekse böyle bir endüstri varlığını sürdürmemelidir... Meclis, bu endüstri yerine, kar amacı gütmeyen ve sigara imalat ve satışını çok sıkı düzenlemeler altında yapacak bir kamu kuruluşu oluşturmalıdır. “

David A Kessler (ABD’de 1990-97’de George Bush ve Bill Clinton dönemlerinde FDA Başkanı)

Kaynak: A question of intent